

ISSN 2414-05-62

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ
НАУК З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПУБЛІЧНЕ УРЯДУВАННЯ PUBLIC MANAGEMENT

№ 5 (10) – грудень 2017

*Збірник підготовлений у науковому партнерстві
з Українською Технологічною Академією*

Українська
Технологічна Академія

IIAS
International Institute
of Administrative Sciences

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

Редакція

Головний редактор
Романенко Євген Олександрович,
доктор наук з державного управління,
професор, академік Української Технологічної
Академії, Міжнародної Кадрової Академії
та Академії наук публічного управління,
заслужений юрист України

Заступник головного редактора
Чаплай Ірина Віталіївна,
кандидат наук з державного управління

Випусковий редактор *Ю. А. Носанчук*
Комп'ютерне макетування *А. П. Нечиторук*

Публічне урядування
Свідоцтво KB 21596-11496 P

Видається з листопада 2015 року
Періодичність: 1 раз на квартал + 1 на рік
Друкується за рішенням Вченої ради
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(Протокол № 13 від 23.11.2017)

Видання є таким, що реферується в міжнародних
наукометричних базах Index Copernicus,
РИНЦ та КіберЛенінка, у вітчизняній
реферативній базі даних “Україніка наукова”
та українському реферативному журналі
“Джерело”.

Збірник внесено до Переліку наукових фахових
видань з державного управління
(Наказ Міністерства освіти і науки України
від 10.05.2017 № 693).

Відповідальність за зміст, достовірність фактів,
цитат, цифр несуть автори матеріалів. Редакція
залишає за собою право на незначне редагування
і скорочення (зі збереженням авторського стилю та
головних висновків). Редакція не завжди поділяє
думки авторів та не несе відповідальності за надану
ними інформацію. Матеріали подано
в авторській редакції.

Передрук — тільки з дозволу редакції.

Адреса редакційної колегії: Андріївський узвіз,
буд. 11, оф. 68, м. Київ, Україна, 04070
E-mail: Assembly2015@ukr.net
www.vadnd.org.ua

Адреса видавництва:
ДП “Видавничий дім “Персонал”
просп. Червонозоряний, 119, літ. XX,
Київ, Україна, 03039

Editorial

Editorial in Chief
Yevgen Oleksandrovych Romanenko,
Doctor of sciences in Public Administration, Professor,
Academician of the Ukrainian Technological Academy,
International Personnel Academy and Academy
of Sciences of Public Administration,
Honored Lawyer of Ukraine

Deputy Editor
Iryna Vitaliivna Chaplay,
PhD in Public Administration

Managing Editor *Y. A. Hosanchuk*
Computer modeling *A. P. Hechyporuk*

Public management
Certificate KB 21596-11496 P

Published from november 2015
Pereodisity: 4 times on a year + one
Published by the decision of Academic council of
Interregional Academy of Personnel Management
(Protocol № 13 from 23.11.2017)

The edition is such that is reviewed in the interna-
tional scientometric bases Index Copernicus, РИНЦ,
КіберЛенінка and in the domestic abstract database
“Україніка наукова” and ukrainian abstract journal
“Джерело” (Series 3. Social and Human
Sciences. Arts).

The collection included in the list of scientific
professional edition from Public Administration
(Ministry of Education and Science of Ukraine
from 10.05.2017 № 693)

The authors are responsible for the content,
accuracy of the facts, quotes, numbers. The editors
reserves the right for a little change and reduction
(with preservation of the author's style and main
conclusions). Editors can not share the world
views of the authors and are not responsible for the
information provided. Materials filed
in the author's edition.

Reprinting — with the editorial's permission strictly.

Address of the editorial board: 11, Andriivskyy
Descent, office 68, Kyiv, Ukraine, 04070
E-mail: Assembly2015@ukr.net
www.vadnd.org.ua

Address of the editorial:
ДП “Видавничий дім “Персонал”
ave. Chervonozyornyj, 119 lit. XX,
Kyiv, Ukraine, 03039

Українська
Технологічна Академія

IIAS
International Institute
of Administrative Sciences

NISPAcee
THE NETWORK OF INSTITUTES AND
SCHOOLS OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE

Проців О. Р.

Військова складова в публічному
управлінні мисливським господарством
Галичини початку XX ст. 214

Рагуліна О. О.

Проблеми організації
та функціонування системи
управління персоналом державної
служби: закордонний досвід 224

Родченко І. Ю.

Засоби та моделі-підходи
до вдосконалення механізмів
самовпорядкування в системі
державного управління України.... 236

Романенко Є. О., Щокін Р. Г.

Основні етапи приватизації
в Україні..... 248

Співак Я. О.

Професійна компетентність
соціального педагога як пріоритет

успішної професійної
самореалізації 259

Сурай І. Г., Томашевська Т. В.

Основні канали рекрутування
сучасної політико-управлінської
еліти в Україні..... 269

Чаплай І. В.

Державно-громадянська
комунікація — важлива складова
підготовки та прийняття державно-
управлінських рішень..... 277

Білоус А. О., Червякова О. В.

Формування громадянського
суспільства як основи сталого
розвитку в Україні 285

Чукот С. А., Дмитренко В. І.

Сумісність як необхідна умова
впровадження електронного
урядування: досвід Європейського
Союзу 303

УДК: 351

Романенко Євген Олександрович,

доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, Президент Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, завідувач кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (044) 490 95 00, e-mail: poboss1978@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2285-0543

Романенко Евгений Александрович,

доктор наук по государственному управлению, доцент, Заслуженный юрист Украины, Президент Всеукраинской ассамблеи докторов наук по государственному управлению, заведующий кафедрой публичного администрирования, Межрегиональная Академия управления персоналом, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (044) 490 95 00, e-mail: poboss1978@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2285-0543

Romanenko Yevhen Oleksandrovyich,

Doctor of Science in Public Administration, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, President of the Ukrainian Assembly of Doctors of Science in public administration, Head of the Department of Public Administration, Inter-regional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, tel.: 044-490-95-00, e-mail: poboss1978@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2285-0543

Щокін Ростислав Георгійович,

кандидат юридичних наук, доцент, відмінник освіти, майстер спорту, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, заступник Голови Наглядової ради, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (044) 490 95 00, e-mail: iaprt@iaprt.edu.ua

Щёкин Ростислав Георгиевич,

кандидат юридических наук, доцент, отличник образования, мастер спорта, Заслуженный работник физической культуры и спорта Украины, заместитель Председа-

теля Наблюдательного совета, Межрегиональная Академия управления персоналом, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: 044-490-95-00, e-mail: iapm@iapm.edu.ua

Shchokin Rostislav Georgiyevich,

PhD in Law, Associate Professor, Excellent of the Education, Master of Sports, Honored Worker of Physical Culture and Sports of Ukraine, Deputy Chairman of the Supervisory Board, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Str. Frometivska 2, tel.: (044) 490 95 00, e-mail: iapm@iapm.edu.ua

ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРИВАТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті проаналізовано позитивні та негативні елементи етапів приватизації в Україні, визначено її соціальні, економічні та політичні наслідки. Показано рішення 26 засідання Національної Ради реформ з приватизації та нововведення в проекті закону “Про приватизацію державного майна”.

Ключові слова: приватизація, роздержавлення, соціально-політичні особливості країни, економіка України, державні підприємства.

ОСНОВНЫЕ ЭТАПЫ ПРИВАТИЗАЦИИ В УКРАИНЕ

Аннотация. В статье проанализированы положительные и отрицательные элементы этапов приватизации в Украине, определены социальные, экономические и политические ее последствия. Показано решение 26 заседания Национального Совета реформ по приватизации и нововведения в проекте закона “О приватизации государственного имущества”.

Ключевые слова: приватизация, разгосударствление, социально-политические особенности страны, экономика Украины, государственные предприятия.

MAIN STAGES OF PRIVATIZATION IN UKRAINE

Abstract. The paper analyzes the positive and negative elements of the privatization stages in Ukraine. The social, economic and political consequences of privatization are analyzed. The decision of the 26th sitting of the National Council on privatization reforms and new stories in the draft law “On privatization of state property” are shown.

Keywords: privatization, denationalization, socio-political peculiarities of the country, economy of Ukraine, state enterprises.

Постановка проблеми. Приватизація держмайна в Україні здійснювалася під впливом, з одного боку,

набутого світового досвіду роздержавлення, а з другого — соціально-економічних та політичних особли-

востей країни. Економіка України перед початком ринкової трансформації характеризувалась такими рисами, як тотальне одержавлення і тотальна монополізація, відсутність вільних капіталів, що могли б бути використані для приватизації, нерозвинутість ринкової інфраструктури та неринкова структура. На відміну від розвинених країн Заходу, де ринкові відносини формувалися майже століттями, в Україні та інших державах колишнього СРСР цей дуже складний процес пройшов практично “миттєво”. За 1–2 роки на пострадянській основі були вжиті кардинально нові принципи економічної діяльності. Звичайно, цей швидкий, неадекватний та негармонійний процес не міг не викликати колізій та помилок у процесі будувannya та подальшому функціонуванні нових структур і принципів ринкової економіки [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах науки державного управління проблеми приватизації знайшли своє відображення у працях таких учених, як: Ю. Алданова, Д. Богині, Д. Волинського, В. Ларцева, С. Ледомської, В. Павлова, Л. Пешенкової, А. Рибчука та ін. Проте більшість з них аналізують приватизаційний процес загалом або ж зосереджують увагу на особливостях проведення малої приватизації.

Мета статті полягає в аналізуванні приватизаційного процесу в Україні, з’ясуванні його позитивних та негативних наслідків для функціонування системи державного управління в цілому.

Виклад основного матеріалу. Перший етап приватизації почався в Україні за часів СРСР, у другій

половині 1980-х років, у період так званої перебудови, і отримав назву стихійної чи тіньової приватизації. Тоді було прийнято низку законів, що дозволяли приватне підприємництво. Цим скористалось керівництво державних підприємств для переведення державних фінансів у приватні. Відбулася також приватизація системних банків шляхом перетворення їх у комерційні [2].

Офіційна приватизація майна державних підприємств в Україні почалася з 1992 р. Суттєвому розширенню масштабів приватизації сприяли Закони України “Про власність” і “Про підприємства в Україні”. На цьому етапі було прийнято сертифікатну модель приватизації і розроблено основні закони, що регулюють приватизацію, — “Про приватизацію майна державних підприємств”, “Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)”, “Про приватизаційні папери”, “Про оренду майна державних організацій” та Державну програму приватизації майна державних підприємств на 1992 рік, що започаткувало другий етап приватизації — колективно-орендний.

Для спрощення процесу підготовки об’єктів до приватизації та раціонального і ефективного застосування способів приватизації було запроваджено їх класифікацію. Вперше її застосовано у Державній програмі приватизації на 1992 рік. Критерієм класифікації була балансова вартість основних фондів підприємств приватизації. В сучасних умовах виділяють такі групи:

А — об’єкти, вартість основних фондів яких не перевершує 1 млн

грн; об'єкти, які створюються на базі державного майна в результаті здійснення реструктуризації державних підприємств;

Б — об'єкти, вартість основних фондів яких становить від 1 млн грн до 170 млн грн (крім об'єктів групи "Г");

Г — об'єкти, вартість основних фондів яких перевищує 170 млн грн, а також підприємства, що посідають монопольне становище на загальнодержавному ринку і визнані такими в установленому порядку;

Д — об'єкти незавершеного будівництва, включаючи законсервовані об'єкти, майно ліквідованих підприємств і банкрутів;

Е — акції (частки, паї), що належать державі у майні господарських товариств;

Ж — об'єкти освіти, охорони здоров'я, культури, мистецтва і спорту, телебачення і радіомовлення, видавничої справи, санаторно-курортних закладів.

Механізм приватизації включав також оцінку об'єктів приватизації. Визначення початкової ціни об'єкта приватизації або розміру статутного фонду господарського товариства, що створюється на основі державного підприємства, здійснюється через експертну оцінку, методика якої визначена постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 1995 р. На її основі розроблено Положення про порядок проведення експертної оцінки державного майна при приватизації, затверджене наказом Фонду державного майна України від 2 лютого 1995 р.

Протягом 1992–1994 рр. змінили державну форму власності 9082

об'єкти малої приватизації, 2650 великих і середніх підприємств та 122 об'єкти незавершеного будівництва. Але з низки причин намічені завдання у сфері приватизації, насамперед її масовість, не були досягнуті. Приватизація здійснювалась стихійно, неконкурентними способами, а також стримувалась організаційною складністю використання приватизаційних майнових сертифікатів. Тому наприкінці 1994 р. і на початку 1995 р. було прийнято ряд указів Президента України, що започаткували третій етап, який отримав назву етапу сертифікатної приватизації і тривав до 1999 р. [2].

Концепцією приватизації передбачалось частину державного майна, що підлягає приватизації, передати у власність громадян України безплатно, рівними частинами, а іншу частину приватизувати за гроші. Для забезпечення приватизації законодавство встановлювало специфічні платіжні засоби — приватизаційні папери. Прийнятий у 1992 р. Закон України "Про приватизаційні папери" запроваджував два види таких паперів — приватизаційні майнові сертифікати, що використовувались при приватизації майна державних підприємств, та житлові чеки, за допомогою яких здійснювалась безоплатна приватизація державного житлового фонду. Право на отримання приватизаційних паперів отримував кожен громадянин України. Їх номінальна вартість була однаковою для всіх громадян.

Приватизаційні папери були специфічними платіжними засобами, використати які можна було лише в процесі приватизації. Власник та-

кого папера, беручи участь у приватизації державного майна, мав право частину ціни цього майна оплатити своїм приватизаційним папером відповідно до його номіналу. Оскільки громадяни України отримували такі папери безплатно, а оплачували ними приватизоване майно, то таким чином вони одержували частку державного майна безплатно. Було дозволено приватизувати приміщення, в яких розташовані об'єкти малої приватизації, ліквідовано бюрократичні монополні об'єднання малих підприємств у сфері торгівлі, громадського харчування та побутового обслуговування, введено готівкову форму приватизаційних майнових сертифікатів. Це прискорило темпи малої приватизації. Кількість її об'єктів складала майже 45 тис., що сприяло впровадженню ринкових механізмів у зазначених галузях. З 1995 р. прискорилась приватизація великих та середніх підприємств. Було введено в обіг готівкову форму приватизаційних сертифікатів, які на цьому етапі одержали майже 46 млн громадян України. Одночасно було створено мережу сертифікатних аукціонів, на яких було використано близько 38 млн приватизаційних сертифікатів.

Основним підсумком третього етапу приватизації було набуття нею незворотного характеру. Протягом 1992–1999 рр. державну форму власності змінили майже 21 тис. підприємств. Як наслідок, на початок XXI ст. роздержавлених підприємств було у 2,7 разу більше, ніж державних. За рахунок корпоратизації сформувався суттєвий корпоративний сектор економіки, а кількість

акціонерів досягла 35 млн. Водночас почав формуватися первинний ринок цінних паперів.

Однак, як і на попередніх етапах, сертифікаційна приватизація здійснювалася стихійно, окремо від інших складових ринкового реформування економіки, насамперед структурної її перебудови. Не відбулася і очікувана активізація інвестиційної діяльності, як це передбачалося при її обґрунтуванні. Не реалізовано головну мету приватизації — створення умов для підвищення ефективності виробництва. Причина в тому, що в процесі сертифікатної приватизації відбулося формальне роздержавлення. Переважна частина нових власників, які стали ними через використання приватизаційних сертифікатів, була формальною, не чинила активного впливу на управління приватизованими об'єктами, яке, як і до того, здійснювалось управлінським корпусом, що утворився у командній системі і був неспроможний забезпечити ефективний менеджмент, бо не мав навичок ринкового управління і достатніх капіталів. Сформувався також прошарок нових власників, які використовували придбані об'єкти для перепродажу з метою одержання спекулятивних доходів.

Проте сертифікатна приватизація за своєю сутністю, а особливо за способами її здійснення, стала черговим елементом у ланцюзі грубих порушень конституційних прав людини. Насамперед слід зазначити, що сотні тисяч громадян України з об'єктивних причин так і не змогли реалізувати своє право на одержання приватизаційних цінних паперів, а тому

і не змогли передати це право своїм спадкоємцям. Окрім того, близько трьох мільйонів громадян, які отримали приватизаційні майнові сертифікати, не використали їх. Фактично цим громадянам України обмежили в часі їх конституційне право на частку державного майна.

Перехід державних підприємств у недержавні не сприяв поліпшенню їх економічного стану. Методи приватизації та її законодавчо-нормативна база не були зорієнтовані на піднесення реального сектору економіки. Ефективність приватизованих підприємств була невисокою, бо вони не пройшли відповідного підготовчого періоду, відбулася лише формальна зміна власника. Не вдалося повністю реалізувати принцип соціальної справедливості у процесі перерозподілу державної власності. Реальну вигоду від неї отримав невеликий прошарок суспільства. Внаслідок цього збільшилася незадоволеність основної частини населення приватизацією, що створило сприятливі умови для зловживань у процесі приватизації, породило корумпованість чиновників, причетних до її здійснення, не забезпечило дієвого захисту інтересів більшості населення України.

Виявлені суперечності та недоліки зумовили перехід до нового етапу приватизації, що розпочався з прийняттям Державної програми приватизації на 2000–2002 рр. і отримав назву етапу грошової приватизації. Він був також зумовлений тим, що на початок ХХІ ст. в Україні сформований достатній масив інтелектуальних, організаційних та правових засад ринкової економіки. Тому при-

ватизацію уже не можна розглядати тільки як інструмент трансформації державної власності у недержавну. Вона повинна бути важелем розв'язання таких важливих проблем розвитку економіки, як темпи економічного зростання, посилення корпоративного сектору економіки, зростання ролі фінансових механізмів у функціонуванні економіки [2].

Процес приватизації в Україні протягом останніх десяти років у свідомості переважної більшості громадян України справедливо асоціюється, насамперед, як антисуспільне, антиукраїнське і злочинне явище, яке характеризується великою несправедливістю, непрозорістю, корупованістю, спрямованістю виключно в інтересах кримінально-кланових структур та окремих осіб, наближених до влади [3]. Саме таке ставлення громадян України до процесу “малої та великої приватизації” було сформовано такими реальними причинами та неспростовними фактами:

- нічим не виправданими пропорціями та масштабами поляризації суспільства за рівнем матеріальних статків;
- масовими і систематичними порушеннями відповідних законів та Конституції України найвищими посадовими особами України у процесі приватизації;
- катастрофічним падінням рівня довіри громадян України до конкретних керівників — найвищих посадових осіб інститутів державної влади, причетних до тотальних порушень законів у процесі приватизації;
- безкарністю конкретних керівників — найвищих посадових осіб

органів державної влади, причетних до тотальних порушень законів у процесі приватизації;

- неймовірним занепадом, насамперед, високотехнологічної виробничої сфери економіки України та знеціненням її високоінтелектуальної ресурсної складової;

- свідомим проведенням виконавчою владою та Фондом державного майна України політики, внаслідок чого відбулося: блокування притоку в органи приватизації не номенклатурних кадрів; блокування на всіх етапах конкурентних способів приватизації (аукціон, комерційний конкурс); монополізація української економіки іноземним капіталом; блокування процесу організації в Україні високотехнологічного і наукоємного виробництва необхідних конкурентоздатних українських товарів; блокування мотиваційних механізмів для реального проведення інноваційної політики та реалізації важливих і конкретних інноваційних програм; блокування процесу становлення та розвитку фондового ринку в Україні; блокування становлення і розвитку місцевого самоврядування з метою забезпечення безконтрольності процесу привласнення майна структурами та фізичними особами, наближеними до влади.

Таким чином, до головних причин таких наслідків приватизації в Україні необхідно віднести:

- невирішені проблеми загальнодержавного рівня;

- помилки щодо структури та кадрово-організаційного забезпечення процесу приватизації;

- недоліки сертифікатної приватизації;

- відсутність ефективної антимонопольної політики тощо.

На законодавчому рівні та на рівні виконавчої влади системно не були визначеними:

- ефективні механізми забезпечення прозорості процесу приватизації та доступу до нього кожного громадянина України;

- правові та економічні критерії розмежування державної власності на державну та комунальну;

- правовий механізм здійснення розмежування державної власності на державну та комунальну;

- правовий механізм взаємодії відповідних органів державної влади та місцевого самоврядування на всіх стадіях процесу приватизації щодо конкретних схем приватизації типових об'єктів;

- правовий механізм контролю процесу приватизації з боку організацій третього сектору;

- правові та економічні критерії ефективності управління об'єктами державної та комунальної власності у доприватизаційний період;

- правові та економічні критерії визначення етапів приватизації;

- пріоритети та механізми визначення послідовності приватизації об'єктів на кожному етапі;

- механізми та структури постійного контролю за динамікою економічних показників функціонування об'єктів, які підлягали приватизації та приватизованих об'єктів;

- правові механізми оперативного реагування відповідних органів державної влади та місцевого самоврядування на факти неефективного використання власності;

- правові та економічні критерії формування для приватизації конкретних переліків земельних ділянок, на яких знаходилися об'єкти державної та комунальної власності, що підлягали приватизації;

- етапи та послідовність приватизації земельних ділянок, на яких знаходилися об'єкти державної та комунальної власності, що підлягали приватизації;

- ефективні механізми проведення антимонопольної політики в процесі приватизації;

- правові схеми та механізми забезпечення своєчасного надходження в повному обсязі коштів від приватизації та їх ефективного використання.

Починаючи з 2015 року було приватизовано 48 підприємств на загальну суму 3,6 млрд грн, при тому, що план надходжень від приватизації на рік — 17 млрд грн, а Проектом державного бюджету на 2018 рік передбачаються надходження в розмірі 22 млрд грн. Одна з причин — 1231 підприємство наразі заборонене до приватизації, тоді як, на думку Уряду та Мінекономрозвитку, в державній власності повинно залишитись лише 378 державних підприємств та об'єктів, які виконують функції держави.

12 вересня 2017 р. на 26 засідання Національної Ради реформ, присвячене прогресу України в процесі приватизації, були розглянуті та схвалені нові підходи до продажу активів, відображені у проекті Закону “Про приватизацію державного майна” [4].

Було прийнято рішення:

- рекомендувати Верховній Раді України розглянути та прийняти

проект Закону України “Про приватизацію державного майна” № 7066 від 04.09.2017 р. у редакції, запропонованій Кабінетом Міністрів України;

- рекомендувати Кабінету Міністрів України підготувати зміни до законодавчих актів, зокрема Закону України “Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації”, стосовно зняття обмежень на приватизацію об'єктів державної власності;

- рекомендувати Кабінету Міністрів України затвердити чіткі критерії формування переліку об'єктів великої приватизації та безпосередньо перелік об'єктів великої приватизації;

- рекомендувати Фонду державного майна України та уповноваженим органам управління вжити заходів для прискорення підготовки та приватизації: 1) ПАТ “Турбоатом”; 2) ДП “Завод “Електроважмаш”; 3) ДП “Дніпровський електровозобудівний завод”; 4) ПАТ “Об'єднана гірничо-хімічна компанія”; 5) ПАТ “Суміхімпром”; 6) ПрАТ “Президент-готель”; 7) ПАТ “Державна продовольчо-зернова корпорація України”; 8) ПАТ “Аграрний фонд”.

Новий законопроект “Про приватизацію державного майна” був розроблений Мінекономрозвитку спільно з Фондом державного майна та вже поданий до Верховної Ради України [5]. У проекті Закону “Про приватизацію державного майна” передбачено, що 893 державних підприємства будуть приватизовані. Таким чином, у державній власності залишиться лише 15 особливо важливих підприємств, це, зокрема,

“Нафтогаз”, “Укрзалізниця” та інші державні монополії. Окрім того, за державою залишається ще 363 важливих об’єкта державної власності — це медичні, соціальні, метрологічні та інші суспільно важливі установи.

Близько 1255 підприємств державної власності будуть ліквідовані через їх повну господарську неефективність. Також 359 об’єктів, а саме: дороги, лісові господарства, аеропорти будуть передані в концесію (в оренду приватному сектору). Таке зменшення кількості державних підприємств дасть можливість державі скоротити бюджетні витрати на підтримку значної кількості малоефективних підприємств.

Новий проект закону про приватизацію є повнішим і комплекснішим порівняно з чинним. Проект закону змінює підходи до класифікації об’єктів приватизації. Якщо зараз вони розрізняються за групами (А, Б, В, Г, Д, Е, Ж), то проект закону поділяє усі об’єкти на два види — великі і малі. Вводиться система електронного аукціону. З урахуванням комп’ютеризації більшості сфер суспільного життя це уможливить зниження бюрократичного елементу взаємодії з держорганами.

У проекті встановлено граничний розмір частини акцій компанії-покупця, яка належить резиденту країни-агресора або країні агресору. Ця частина становить 10 % і більше. Вона не дає права брати участь в аукціоні. Чинний закон не дозволяє брати участь у приватизації компаніям навіть з мінімальною часткою, контрольованою резидентом країни-агресора або ж країною агресором.

Аналогічна ситуація з компаніями, зареєстрованими в офшорних зонах і країнах, віднесених до списку FATF (країни, які відмовилися сприяти боротьбі з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом). За новими правилами компанії, 50 % статутного капіталу яких контролюється резидентами з таких країн, не зможуть купувати українське держмайно. У чинному законі така частка не визначена, тобто діє повна заборона.

Відповідно до проекту закону об’єкт може бути включений до списку на приватизацію за ініціативою потенційного покупця. Таким чином, підприємець, у якого виникла бізнес-ідея щодо якогось державного майна, отримає можливість проявити ініціативу та спробувати його придбати.

Законопроект передбачає штрафи за невчасне або неповне подання інформації про об’єкти приватизації посадовими особами, примушує державні установи продати непрофільні активи, що дасть змогу позбавитись закритих відомчих санаторіїв та баз відпочинку.

Гальмувати передачу активів на продаж буде складніше. Якщо міністерство-власник затримує передачу об’єкта на приватизацію в установленний строк, то рішення про його передачу прийматиме Кабмін.

До приватизації великих підприємств залучатимуться радники із відповідним досвідом та компетенцією, якої може не вистачати чиновникам фонду держмайна та міністерств, що залучені у процес приватизації. Радники не зможуть брати участь у приватизації об’єкта, який готували до продажу.

У випадку малої приватизації процедура визначення стартової ціни максимально спрощена. Стартова ціна — це балансова вартість (як правило, нижча ринкової) за вираховуванням зобов'язань. Законопроект регулюватиме приватизацію, зокрема й комунального майна. Об'єкти малої приватизації продаватимуться через систему державних закупівель Prozorro в онлайн-режимі. Передбачається, що такий крок дозволить розширити коло потенційних покупців.

За новими правилами, останній власник отримає імунітет на певний час від спроб боржників отримати активи підприємства через ініціацію процедури банкрутства.

Висновки. Підсумовуючи викладене, потрібно зазначити, що поряд з макроекономічною стабілізацією та лібералізацією в Україні приватизація є одним із основних етапів переходу від постсоціалізму до ринкової економіки. Приватизація сприяє передачі неефективних державних підприємств приватним власникам та є своєрідним економічним стимулом для розвитку держави. Однак, на сьогодні, приватизація повинна бути не стільки джерелом бюджетних надходжень, скільки способом ринкової реструктуризації та капіталізації нашої економіки.

Таким чином, новий законопроект про приватизацію передбачає значне спрощення процедури продажу державних активів. Законопроект передбачає регулювання приватизації одним законом (зараз — 7 законів), згідно з яким буде лише два типи об'єктів приватизації (замість п'яти) — великі і малі. Замість п'яти процедур приватизації пропонується

залишити дві — аукціон і викуп. Великі об'єкти приватизації будуть продаватися виключно за участю авторитетних радників, а малі — через електронну площадку Prozorro. Поки буде проходити судова реформа на весь приватизаційний процес, будуть поширюватися норми англійського права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Набіль Буда*. Головні недоліки діючої системи організації управління частками державного майна в економіці України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=8559>
2. *Чепінога В. Г.* Економічна теорія: підручник / В. Г. Чепінога. — К.: Юрінком Інтер, 2011. — 656 с.
3. *Наслідки приватизації в Україні та їх причини в контексті формування ринку землі* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://buklib.net/books/35486/>
4. “Приватизація” Засідання Національної Ради реформ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://reforms.in.ua/ua/zasidannya-nacionalnoyi-rady-reform/26>
5. *Уряд ухвалив новий проект закону про приватизацію* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art>

REFERENCES

1. *Nabil Buda* (2012), “The main disadvantages of the current system of managing the shares of state property in the Ukrainian economy”, available at: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=8559> (Accessed 28 September).

2. *Chapinoga V. G.* (2011) *Ekonomichna teoriya* [Economic theory], YurInkom Inter, Kyiv, Ukraine.
3. *Consequences* of privatization in Ukraine and its causes in the context of the formation of the land market, available at: <http://buklib.net/books/35486/> (Accessed 28 September 2017).
4. *National Council for Reforms* (2017), "Privatization" Meeting of the National Council for Reforms" available at: <http://reforms.in.ua/ua/zasidannya-nacionalnoyi-rady-reform/26> (Accessed September 2017).
5. *The government* has adopted a new draft law on privatization available at: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art> (Accessed September 2017).